

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

HEMORRHAGIC SYNDROME AT LEPTOSPIROSIS

I.H. Yavorsky, O.O. Zubach, S.P. Selvestr, O.M. Zinchuk
SUMMARY. Peculiarities of hemorrhagic syndrome in 131 leptospirosis cases were researched. The main

manifestations of hemorrhagic syndrome are hemorrhagic pneumonia (69,9 %), hemorrhages into mucous membranes of alimentary tract, bronchi and trachea (55,4 %), hemorrhages into skin and muscles (51,5 %).

Key words: leptospirosis, hemorrhagic syndrome.

© Живиця Д.Г., 2007
УДК 616.9:612.11-07

Д.Г. Живиця

ДИНАМІКА ІМУНОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ХВОРИХ НА ВІЛ-ІНФЕКЦІЮ НА ФОНІ ВИСОКОАКТИВНОЇ АНТИРЕТРОВІРУСНОЇ ТЕРАПІЇ

Запорізька медична академія післядипломної освіти

Вивчено зміни імунологічних показників на фоні високоактивної антиретровірусної терапії у 50 ВІЛ-інфікованих пацієнтів. Через 48 тиж. лікування зафіксовано значне підвищення рівня Т-лімфоцитів, Т-хелперів, імунорегуляторного індексу. Виявлено, що найбільший приріст кількості CD4-лімфоцитів відмічається через 12 тиж. після початку високоактивної антиретровірусної терапії (ВААРТ) незалежно від стадії ВІЛ-інфекції, а на 24-му тижні відмічається тенденція до зниження кількості Т-хелперів.

Ключові слова: ВІЛ-інфекція, високоактивна антиретровірусна терапія, CD4-лімфоцити.

На фоні глобального поширення ВІЛ-інфекції в Центральному і Східноєвропейському регіонах Україна залишається країною, що найбільше постраждала від епідемії, де спостерігаються найбільші темпи росту зараження ВІЛ-інфекцією. Серед європейських держав і країн СНД в Україні відзначається найбільший рівень поширеності ВІЛ-інфекції серед дорослого населення (15-49 років) – 1 % [1].

Невід'ємним компонентом програми надання комплексної медичної допомоги ВІЛ-інфікованим поряд із профілактикою та лікуванням опортуністичних інфекцій є антиретровірусна терапія. На сучасному етапі антиретровірусна терапія проводиться шляхом комбінації як мінімум трьох препа-

ратів відразу – ВААРТ. За даними закордонних досліджень [2-4], правильно проведена терапія дозволяє значно поліпшити якість життя пацієнтів, нормалізувати якісні та кількісні показники імунітету на фоні пригнічення вірусної реплікації і збільшити виживання хворих на стадії СНІДу.

Метою дослідження була оцінка динаміки імунологічних показників у ВІЛ-інфікованих пацієнтів на фоні ВААРТ у перші 48 тиж. лікування.

Матеріали і методи

Під спостереженням перебувало 50 хворих на ВІЛ-інфекцію, які були на обліку в Запорізькому обласному центрі профілактики і боротьби з ВІЛ/СНІДом і які раніше не отримували антиретровірусну терапію. Середній вік хворих становив 32 роки (від 23 до 45). Жінок було 24, чоловіків – 26. Серед обстежених у 12 пацієнтів діагностована II, у 26 – III, у 12 – IV клінічна стадія ВІЛ-інфекції (відповідно до класифікації ВООЗ, 2006) [5]. Середній час перебування на диспансерному обліку з моменту виявлення ВІЛ-інфекції склав 5 років (від 1 до 9 років). При цьому у 8 осіб ВІЛ-інфекція була виявлена вже на стадії СНІДу. Серед 12 хворих з IV клінічною стадією у 8 основними СНІД-індикаторними захворюваннями були позалегеневі форми туберкульозу (туберкульозний плеврит, туберкульоз лімфатичних вузлів, міліарний туберкульоз), у 3 – пневмоцистоз, в 1 – токсоплазмозний енцефаліт. Основним супутнім захворю-

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

ванням був хронічний гепатит С, який виявлено у 78 % пацієнтів.

Призначення ВААРТ проводилося хворим ВІЛ-інфекцією відповідно до стандартів ВООЗ [5]:

- I або II клінічна стадія при рівні CD4-лімфоцитів <200 клітин/мкл

- III клінічна стадія при рівні CD4-лімфоцитів <350 клітин/мкл

- IV клінічна стадія незалежно від рівня CD4-лімфоцитів.

Всі хворі отримували одну з трьох схем ВААРТ першого ряду відповідно до рекомендацій ВООЗ [5]: Комбівір + Іфавіренц (30 пацієнтів), Комбівір + Невірапін (9 осіб), Комбівір + Нелфінавір (11 хворих).

Обсяг імунологічного обстеження включав визначення рівня Т-лімфоцитів (CD3+), Т-хелперів (CD4+), Т-кілерів (CD8+), імунорегуляторного індексу (CD4+/CD8+) за допомогою моноклональних антитіл виробництва «Becton Dickinson» на проточному цитофлуориметрі FACSCalibur (Becton Dickinson, США). Обстеження проводили перед призначенням ВААРТ, а також через 12, 24, 36 і 48 тиж. на фоні лікування.

Статистичну обробку отриманих даних проводили з використанням комп'ютерної програми Statistica 6.0. Дані представлені у вигляді M (95 % CI), де M – середнє арифметичне, 95 % CI – 95 % довірчий інтервал. Для порівняння незалежних груп використовувався U критерій Манна-Уїтні. Для порівняння залежних груп використовували критерій Вілкоксона. Розбіжності вважали статистично значимими при P<0,05.

Результати досліджень та їх обговорення

Динаміка імунологічних показників на фоні проведення ВААРТ в обстежених представлена в таблиці 1. До початку лікування встановлено значне зниження показників абсолютної та відносної кількості CD4-лімфоцитів, а також імунорегуляторного індексу.

При вивченні динаміки рівня Т-хелперів у хворих, які отримували різні схеми ВААРТ, значимих відмінностей виявлено не було. Також не виявлено впливу статі та віку на імунологічну ефективність ВААРТ.

Таблиця 1

Показники імунограми у хворих на ВІЛ-інфекцію на фоні проведення ВААРТ [M (95 % CI)]

Показник	Базовий рівень	ВААРТ				
		12 тиж.	24 тиж.	36 тиж.	48 тиж.	
CD3	%	78 (74-82)	81 (78-84)	80 (77-82)	79 (75-82)	80 (77-82)
	абс. /мкл	1010 (836-1185)	1000 (855-1145)	911 (777-1045)	977 (786-1168)	1280 (1102-1458)*
CD4	%	13 (10-16)	20 (16-23)*	19 (16-22)*	20 (16-23)*	21 (19-24)*
	абс. /мкл	165 (131-198)	243 (194-292)*	220 (167-273)*	247 (177-316)*	334 (272-396)* **
CD8	%	59 (55-63)	57 (53-61)	56 (52-60)	55 (50-60)	56 (52-60)
	абс. /мкл	755 (611-900)	702 (578-826)	660 (538-742)	673 (523-824)	675 (578-726)
CD4/CD8		0,24 (0,17-0,31)	0,41 (0,30-0,52)*	0,38 (0,29-0,47)*	0,40 (0,29-0,51)*	0,45 (0,35-0,55)*

Примітки: * – значима за критерієм Вілкоксона (P<0,05) розбіжність з базовим рівнем, ** – з 12 тижнями.

Вже через 12 тиж. після початку лікування відмічалось значиме (P<0,01) підвищення абсолютної кількості CD4-лімфоцитів (+78 клітин/мкл), відносної кількості CD4-лімфоцитів (+7 %) та імунорегуляторного індексу (в 1,7 разу). В подальшому, на 24-36 тиж. лікування, мало місце деяке зниження цих трьох імунологічних показників, однак вони залишалися значно вищими, ніж до початку лікування.

Показники абсолютної і відносної кількості Т-лімфоцитів протягом 36 тиж. лікування значимо

не відрізнялися. Рівень CD8-лімфоцитів – як абсолютної, так і відносної кількості протягом 48 тиж. лікування мав тенденцію до зниження.

Через 48 тиж. лікування у хворих відмічено значиме підвищення загальної кількості Т-лімфоцитів на 20 %, головним чином за рахунок дворазового підвищення абсолютної кількості Т-хелперів (відносна кількість підвищилася в 1,6 разу). Імунорегуляторний індекс протягом всього часу спостереження мав позитивний приріст і його підвищення через 48 тиж. лікування склало 1,8 разу.

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

При оцінці динаміки рівня CD4-лімфоцитів на фоні ВААРТ залежно від клінічної стадії ВІЛ-інфекції (табл. 2) виявлено, що початкова кількість Т-хелперів у пацієнтів з різними клінічними стадіями

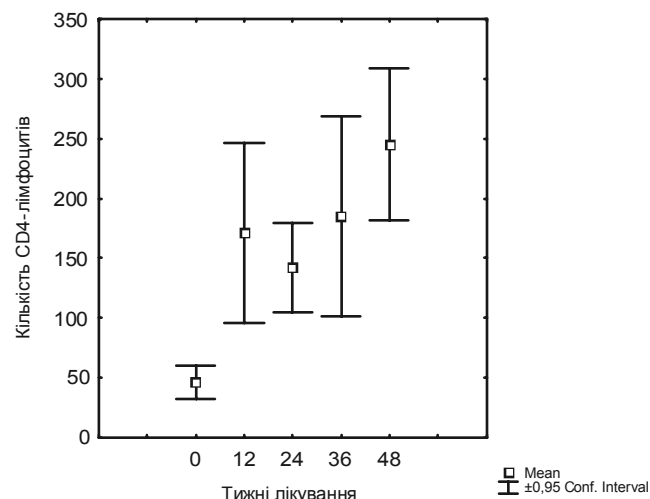
суттєво не відрізнялася. Через 48 тиж. лікування найбільший приріст абсолютної кількості CD4-лімфоцитів зафіксовано у пацієнтів з III клінічною стадією.

Таблиця 2

Рівень CD4-лімфоцитів у хворих з різними клінічними стадіями ВІЛ-інфекції [М (95%CI)]

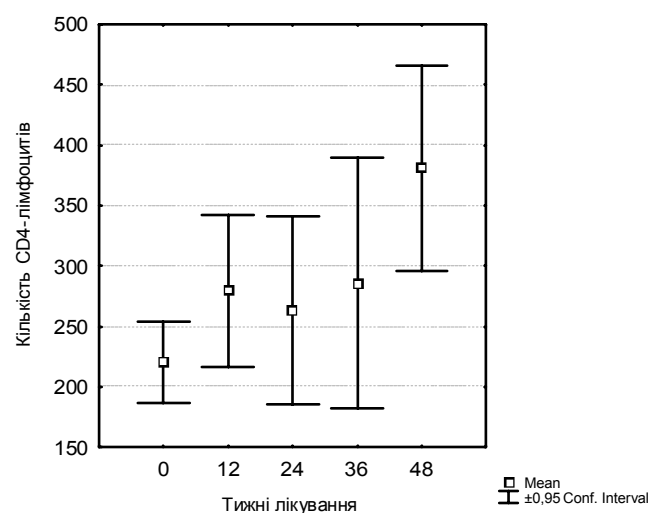
Клінічна стадія	Рівень CD4-лімфоцитів до лікування	Рівень CD4-лімфоцитів через 48 тиж. ВААРТ	Приріст	
			абс	%
II (n=12)	188 (107-268)	319 (151-487)	+131	+169
III (n=26)	157 (117-197)	354 (263-444)	+197	+225
IV (n=12)	164 (62-267)	297 (191-403)	+133	+181

Виявлено залежність динаміки кількості Т-хелперів від початкового їх рівня в обстежених хворих. У пацієнтів з початковим рівнем CD4-лімфоцитів менше 100 кл./мкл (середній показник 45) за 48 тиж. лікування приріст склав +200 кл./мкл (середній показник 245) (мал. 1). При вищому початковому рівні CD4-лімфоцитів (>100 кл./мкл) приріст кількості Т-хелперів склав +160 кл./мкл (початковий – 220, через 48 тиж. – 380) (мал. 2).

Мал. 1. Динаміка абсолютної кількості Т-хелперів на фоні ВААРТ у пацієнтів з початковим рівнем CD4+ менше 100 кл./мкл.

Проведене дослідження підтверджує дані інших авторів [6-8] про те, що на фоні ВААРТ максимальне підвищення кількості CD4-лімфоцитів спостерігається в перші 12 тиж. лікування. У той же час, на відміну від закордонних досліджень [9, 10], в яких протягом 48 тиж. лікування динаміка Т-хелперів стійко позитивна, у наших пацієнтів на 24-му тижні лікування ми спостерігали тенденцію до зниження кількості CD4-лімфоцитів. Причини цього явища потребують подальшого вивчення.

Мал. 2. Динаміка абсолютної кількості Т-хелперів на фоні ВААРТ у пацієнтів з початковим рівнем CD4+ більше 100 кл./мкл.

Висновки

1. На фоні ВААРТ через 48 тиж. лікування відмічається значиме підвищення рівня Т-лімфоцитів, Т-хелперів, імунорегуляторного індексу.
2. Найбільший приріст кількості CD4-лімфоцитів відмічається через 12 тиж. після початку ВААРТ незалежно від стадії ВІЛ-інфекції.
3. На 24-му тиж. лікування спостерігається тенденція до зниження абсолютної кількості CD4-лімфоцитів.
4. Найбільший приріст абсолютної кількості CD4-лімфоцитів на фоні ВААРТ зафіксовано у пацієнтів з III клінічною стадією ВІЛ-інфекції.

Література

1. Щербінська А.М. Медичні аспекти проблеми ВІЛ/СНІД в Україні // Мистецтво лікування. – 2006. – № 2 (28). – С. 14-16.

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

2. Freedberg K.A., Losina E., Weinstein M.C. et al. The cost effectiveness of combination antiretroviral therapy for HIV disease // *N. Engl. J. Med.* – 2001. – V. 344. – P. 824-831.
3. Garcia de Olalla P., Knobel H., Carmona A. et al. Impact of adherence and HAART on survival in HIV-infected patients // *J. Acquir. Imm. Defic. Syndr.* – 2002. – V. 30. – P. 105-110.
4. Palella F.J., Delaney K.M., Moorman A.C. Declining morbidity and mortality among patients with advanced human immunodeficiency virus infection. HIV Outpatient Study Investigators // *N. Engl. J. Med.* – 1998. – V. 338. – P. 853-860.
5. Scaling Up Antiretroviral Therapy in Resource-Limited Settings: Treatment Guidelines for a Public Health Approach. – World Health Organization, 2003.
6. Smith C.J., Sabin C.A., Youle M.S. Factors influencing increases in CD4 cell counts of HIV-positive persons receiving long-term highly active antiretroviral therapy // *J. Infect. Dis.* – 2004. – V. 190. – P. 1860-1868.
7. Le Moing V., Thiebaut R., Chene G. Predictors of long-term increase in CD4(+) cell counts in HIV-infected patients receiving a protease inhibitor-containing antiretroviral regimen // *Ibid.* – 2002. – V. 185. – P. 471-480.
8. Deeks S.G., Barbour J.D., Grant R.M., Martin J.N. Duration and predictors of CD4 T-cell gains in patients who continue combination therapy despite detectable plasma viremia // *AIDS.* – 2002. – V. 16. – P. 201-207.
9. Chaisson R.E., Keruly J.C., Moore R.D. Association of initial CD4 cell count and viral load with response to HAART // *JAMA.* – 2000. – V. 284. – P. 3128-3129.
10. Garcia F., De Lazzari E., Plana M. et al. Long-term CD4+ T-cell response to highly active antiretroviral therapy according to baseline CD4+ T-cell count // *J. AIDS.* – 2004. – V. 36. – P. 702-713.

KYNAMICS OF IMMUNOLOGICAL PARAMETERS IN HIV-INFECTED PATIENTS AGAINST BACKGROUND OF HIGHLY ACTIVE ANTIRETROVIRAL THERAPY

D.H. Zhyvytsia

SUMMARY. We studied changes in immunological parameters after the administration of highly active antiretroviral therapy (HAART) in 50 HIV-infected patients. The most significant changes during the 48-week study period were revealed for T-cells, CD4+ T-cells, CD4+/CD8+. The biggest increase of CD4+ T-cells was after 12 weeks of highly active antiretroviral therapy independently on HIV-infection stage. After 24 weeks of HAART the CD4+ T-cells amount was tended to decrease.

Key words: HIV-infection, highly active antiretroviral therapy, CD4-lymphocytes.

© Колектив авторів, 2007
УДК 616.98:578.828

І.Г. Грижак, Р.С. Остяк, О.Я. Пришляк, Л.Р. Грижак, О.Б. Дикий, М.В. Пюрик **ЧИННИКИ РИЗИКУ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ВІЛ В УМОВАХ** **НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРОМУ**

Івано-Франківський державний медичний університет,
обласний центр профілактики ВІЛ-інфекції і боротьби зі СНІД

Вивчені особливості факторів ризику поширення ВІЛ-інфекції при наданні медичної і парамедичної допомоги населенню. Встановлено, що у 17 % медиків з груп ризику регулярно виникають небезпечні на зараження ВІЛом ситуації. Таємниця діагнозу ВІЛ-інфекції у стаціонарного хворого ускладнює умови профілактики внутрішньолікарняного поширення ВІЛу та проведення постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції серед медиків. Надання парамедичної допомоги немедиками супроводжується контактом із потенційно інфікованим біологічним матеріалом.

Ключові слова: ВІЛ-інфекція, медпрацівники, професійне зараження, чинники ризику.

На відміну від інших великих епідемій минулого епідемія ВІЛ-інфекції не є самообмежувальною. Це зумовлено особливостями інфекційного процесу – взаємодії збудника з імунною системою організму. ВІЛ в організмі людини не тільки здатний уникати імунного контролю, але й сам уражає ключові ланки імунної системи, спричинюючи тяжкий незворотний імунодефіцит. Натомість, створен-